

тературі, корупція серед державних службовців не лише порушує законні права та інтереси громадян та юридичних осіб, але й негативно впливає на моральний і духовний стан суспільства.

Законом України, що передбачає боротьбу з корупцією, поняття корупції охоплює діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, яка спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для отримання матеріальних благ, послуг, пільг чи інших переваг. Але, законодавець залишив поза увагою діяльність чиновників недержавних структур, які іще з більшим розмахом вчиняють корупційні діяння, але не можуть бути притягнуті до відповідальності, оскільки вони не є посадовими особами, і на них не поширюється дія ст.168 КК, і дія Закону України "Про боротьбу з корупцією". Це питання також повинно бути врегульоване законодавчим шляхом, щоб забезпечити рівність всіх громадян перед законом і судом, і можливість притягнення до відповідальності за корупційні діяння не лише державних службовців та осіб, які виконують функції від імені держави, а й працівників структур, що засновані на інших формах власності.

Як ми бачимо, корупція – це комплексна проблема: соціальна, політична, економічна, правова, моральна, адже корупційні прояви існують в будь-якій сфері державного та суспільного життя, і саме цьому вирішення цієї проблеми повинно також бути комплексним.

Список використаної літератури

1. Миньковский Г.М. Проблема правового регулирования борьбы с коррупцией и возможности применения мер правового характера / Проблемы борьбы с коррупцией (тезисы докладов и сообщений). – М.: Акад. МВД РФ, 1992. – С.20.
2. Златопольский Д.Л. Государство и личность: основы взаимоотношений. Вестник МУ, серия: Право. – 1993. – № 1. – С.9.
3. Кирюшина О. Индивидуализация предмета взятки // Законность. – 1996. – № 11. – С. 22-24.
4. Гриб В. Не допустит бандократии // Милиция. – 1993. – № 3. – С.31.

О.В. Лисодєд

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Наявність корупції в органах місцевого самоврядування обумовлюється чинниками як суб'єктивного, так і об'єктивного характеру. Суб'єктивні чинники корупції в органах місцевого самоврядування подібні в більшості випадків суб'єктивним чинникам, які детермінують злочинність у цілому. Це: 1) звичайна корислива мотивація, жадібність та інші людські пороки; 2) відсутність зацікавленості сторін цієї "взаємовигідної угоди" у повідомленні про факт її вчинення (тому що вони усвідомлюють, що у випадку її розкриття вони будуть притягнуті до різних видів відповідальності, у тому числі і до кримінальної); 3) низьке матеріальне забезпечення службовців органів місцевого самоврядування та інші.

Усунення цих чинників корупції в органах місцевого самоврядування здебільшого залежить від держави. Наприклад, підвищення заробітної плати, встановлення додаткових соціальних гарантій для державних службовців у порівнянні з пересічним громадянином і тому подібні заходи, що відносяться до компетенції різноманітних державних органів. Зокрема, цим питанням присвячений підписаний Президентом України 11 лю-

ЛИСОДЕД Олександр Володимирович – асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук
© О.В. Лисодєд, 2001

того 2001 р. Указ "Про удосконалення діяльності державних органів, роботи державних службовців і підвищення ефективності використання бюджетних коштів", яким передбачається і підвищення заробітної плати, і підготування законопроекту про службу в органах місцевого самоврядування, і можливості залучення на державну службу здібних, перспективних, зацікавлених у результатах своєї праці спеціалістів.

У даній же публікації хотілося б зупинитися на об'єктивних чинниках корупції в органах місцевого самоврядування і, у першу чергу, організаційно-управлінських, усунення яких дасть можливість стримувати суб'єктивні чинники, і цілком можливо в даний час без особливих матеріальних витрат.

До таких чинників слід віднести:

1) відсутність прозорості процедур прийняття рішень в органах місцевого самоврядування;

2) складність і тривалість управлінських процедур в органах місцевого самоврядування;

3) наявність різного роду необґрунтованих, багатоступеневих погоджень, як у межах органів місцевого самоврядування, так і з державними контролюючими чи наглядовими органами;

4) переобтяженість процедур надання управлінських послуг вимогою зайвих і/або необов'язкових документів;

5) відсутність належним чином доведеної інформації про ті чи інші процеси або події в органах місцевого самоврядування і т.і.

Аналіз, наприклад, локальних актів органів місцевого самоврядування м. Харкова, що носять нормативний характер, і досвіду роботи низки цих органів показує, що подібні чинники, які створюють можливості для корупційних зловживань, спостерігаються в таких сферах діяльності органів місцевого самоврядування як оренда і приватизація комунального майна; розподіл земельних ресурсів; дозвільна і узгоджувальна система містобудування; розподіл і використання бюджетних коштів; реєстрація об'єктів права власності і ряді інших.

Хотілося б відзначити, що вказані вище організаційно-управлінські чинники ускладнюють реалізацію такого заходу протидії корупції як відкритість процесів і порядку управління в органах місцевого самоврядування.

Шляхи зміни процедур у бік відкритості досить прості: 1) внести зміни і доповнення у відповідні локальні акти органів місцевого самоврядування і надати їм більш чітку нормативність; 2) узгодити між собою діяльність представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування; 3) встановити механізм контролю і відповідальності за неналежне виконання службовцями органів місцевого самоврядування цих актів. Можливості для цього є і чинний Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" дозволяє це зробити.

Більша відкритість процедур і управління в органах місцевого самоврядування дала б і більшу можливість громадянам відповідної територіальної громади реалізувати свої законні права й інтереси правомірним шляхом і, відповідно, зменшити можливості для корупційних зловживань зі сторони службовців органів місцевого самоврядування.

Викладене вище повною мірою погоджується і з організаційно-управлінськими заходами, передбаченими розділом III Концепції боротьби з корупцією на 1998-2005 роки, затвердженої Указом Президента України від 24 квітня 1998 р.

На прикладі м. Харкова, на жаль, варто констатувати, що подібні заходи не були передбачені ні відповідним розділом Комплексної програми боротьби зі злочинністю в м. Харкові на 1996-2000 роки, затвердженої розпорядженням виконавчого комітету Харківської міської ради від 30 грудня 1996 р. №259, і не передбачені відповідним розділом Заходів по реалізації в м. Харкові Комплексної програми профілактики злочинності на 2001-2005 роки, затверджених рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 28 березня 2001 р. №451.

Тим часом, депутати представницьких органів і службовці виконавчих органів місцевого самоврядування повинні пам'ятати, що їх головне завдання – це задоволення

потреб членів територіальної громади, вони повинні всіляко сприяти соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальної одиниці і не допускати зловживань інтересами членів даної громади. Члени ж громади, навпаки, не повинні самі створювати можливості зловживань для службовців органів місцевого самоврядування. Реальне бажання тих і інших дасть можливість підірвати підвалини корупції в органах місцевого самоврядування.

Л.М. Доля

КОРУПЦІЯ І ЇЇ ВПЛИВ НА "ВІДМИВАННЯ" ТА ВІДТІК КАПІТАЛІВ З ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Одним з найбільш серйозних факторів, що негативно впливає на спрямованість та інтенсивність процесів, які відбуваються в економіці, соціальній сфері і в політичному житті українського суспільства, є організована злочинність та її складова – корупція. Порівняно за короткий термін організована злочинність набула нових системних якостей: галузевий і регіональний розподіл сфер впливу; наявність некриміналізованих структур; проникнення до органів влади, управління та засобів масової інформації. Вплив організованої злочинності, її структур багато в чому визначається значною фінансовою базою, сформованою в основному в ході роздержавлення загальнонаціональної власності, а також за рахунок одержання великих доходів від силового та фінансового контролю над високорентабельними сферами (ігорний та шоу-бізнес, проституція, експорт сировини, незаконний обіг наркотиків, зброї, спиртних напоїв, тютюнових виробів тощо). Левова частка коштів, здобутих незаконним шляхом легалізуються у формі інвестицій в найбільш прибуткові галузі, придбання пакетів акцій підприємств сфери послуг та дозвілля, друкованих і електронних засобів інформації, вкладаються в нерухомість, у тому числі за кордоном. Значні суми йдуть на підкуп корумпованих чиновників, створення мережі громадських організацій та фондів, через які злочинне середовище забезпечує свій захист та реалізацію інтересів.

В свою чергу корупція, яка, на думку експертів з FATF (міжнародного органу по боротьбі з фінансовими злочинами), є однією з трьох основних сфер злочинної діяльності в Україні, що приносить найбільші прибутки посадовим особам, вражаючи всі сфери суспільного життя, створює соціальну напругу, породжує у населення невпевненість у здатності влади здійснити організаційні та практичні заходи щодо подолання системної кризи та відродження України. Вона загрожує національній безпеці, реально протистоїть конституційному і суспільному ладу, є причиною небувалого зростання в Україні "тіньової" економіки, проникає у владні інституції, залучаючи у свої сіті окремих політичних та громадських діячів.

Про масштаби корупції в Україні свідчать такі статистичні дані. Кожний рік в середньому складається 6,3 тис. протоколів про порушення вимог Закону України "Про боротьбу з корупцією", з яких понад 70 відсотків відносно державних службовців. Майже кожний адміністративний протокол складений на державних службовців надсилається до суду (98,4-99,6%).

Найбільша кількість складених протоколів щодо порушень вимог Закону України "Про боротьбу з корупцією" у 2000 році мала місце серед міністерств юстиції – 63, праці – 42, екоресурсів – 22, економіки – 17. Серед інших центральних органів виконавчої

ДОЛЯ Людмила Миколаївна – науковий співробітник Міжвідомчого НДЦ з проблем боротьби з організованою злочинністю при Координаційному комітеті по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президентові України

© Л.М. Доля, 2001